

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לפני ה' תטהרו

יו"ל ע"י

מכון שפה ברורה

שע"י חסידי קאסוב

יום הכיפורים תשפ"ד לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים לפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

הד"ר ימוד בגליון דולו

יהיה לזכות רפואתו השלימה והמהירה של
מרן רבינו שרגא פייביש בן מלכה שליט"א
בתוך שאר דולי ישראל

לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתנו הק'
יש להתקשר לקו "קול קאסוב"

במס' 972-72-370-1810 או במס' 718-682-2004 ישראל 972-72-370-1810

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

נערך ונסדר ע"י:

לפני ה' תטהרו [א]

**הטהרה והקירבה העצומה של הקב"ה לישראל ביוה"כ
מגלה את נקודת האמת שבקרבתם
שיחות הכנה ליום הכיפורים - שנת תשע"ז**

עבודת התשובה קשה היא

ויש לומר בדרך דרוש דהיות שהרמב"ם סובר שאחד מתנאי התשובה היא 'שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם' (שם פ"ב ה"ב), ומי זה האיש אשר סמוך לכו לא יירא שמא ישוב על קיאו ובטוח הוא שער אחרית ימיו לא ישוב לכסלה עוד, עד כדי כך שיוודע תעלומות יכול להעיד על כך. לכן לא כתב הרמב"ם את מצות התשובה למצוה בפני עצמה, כיון שהתשובה שעליה הוא מדבר שם אינו שווה לכל נפש ומסורה ליחידי סגולה לבד, וממילא כתב רק 'כשיעשה תשובה'.

שונה התשובה של יוה"כ בו מטהרינו אבינו שבשמים

כל זה יפה נדרש לגבי מצות התשובה דבכל ימות השנה, אך לענין יום הכיפורים שעצם היום שופע טהרה עצומה לבני ישראל כדברי רבינו הקדוש (יומא פה:) 'עיצומו של יום

מצות עשה שהזמן גרמא בכל עשרת ימי תשובה ובפרט כי מטי האי יומא רבה של יום הכיפורים בו מטהר אותנו אבינו שבשמים מכל חטאותינו ופשעינו, היא מצות התשובה. והתשובה היא ממצות עשה שציוונו הכורא יתברך בתורתו, כדמפורש בקרא (דברים ל, ב) 'ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצווך היום' וכו'. אולם לשון הרמב"ם ביד החזקה בביארו את מצות התשובה אומר דרשני, שכך כותב בלשונו הטהור (הלכות תשובה פ"א ה"א): 'כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתוודות לפני האל ברוך הוא'. משמעות לשונו היא שהתשובה אינה מצוה לעצמה, אלא אם שב האדם בתשובה מצוה עליו להתוודות על חטאיו ולעשות ולקיים שאר התנאים שמביאם הרמב"ם בהמשך. וצריך ביאור מדוע לא מנה הרמב"ם את עצם התשובה למצוה בפני עצמה.

אינם דורכות במפתן בית ה' בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובהגיע יום הכיפורים רגליהם מוליכות אותם לבתי כנסיות בלי שלבם יבין ושכלם ידע מה יום מיומיים. אלא שאף שאיהו לא חזי מזלם חזי, והניצוץ האלוקי שבפנימיות נפשם נמשכת מאליה ליוצרה ושרשה שיורד ביום הזה לטהר ולמרק נפשות עמו בית ישראל. וכלשון קדשו של מרן הרה"ק מרופשיץ זי"ע בספרו זרע קודש (ליום הכיפורים, ד"ה במדרש וכפר): 'רואים בחוש שקודם כניסת ליל יום כיפור נופל אימה ופחד אפילו על הפחות שבישראל, וזה מעזר אלוקי יתברך שמו ששולח יראתו לכל אחד ואחד מישראל'.

וזהו מציאות יום גדול וקדוש הזה, שביום זה אנו עומדים 'לפני ה'' והקב"ה משרה שכינתו בתוכנו ע"י הסרת שכבת ההסתר המונע מאתנו להרגיש קרבתו כל ימות השנה.

ביוה"כ מגלה הקב"ה ביותר אהבתו לישראל

גילוי מופלא לחיבה העצומה שמגלה הקב"ה לבניו בחוריו בהאי יומא קדישא, למדנו ממה שמספרים לנו חז"ל (ברכות ז.) שכשנכנס התנא האלוקי רבי ישמעאל בן אלישע שהיה כהן גדול לפני ולפנים להקטיר קטורת ביום הכיפורים, ביקש ממנו ה' צבאות שיברכו, ובירך רבי ישמעאל את הקב"ה 'יהי רצון שיכבשו רחמין את

מכפר', וכביכול הקב"ה משפיל עצמו בהאי יומא ממרום לצחצח את נשמות ישראל דרי מטה מכל סיג ופגם, כפי שגילה לנו בתורתו הקדושה (ויקרא טז, כט) 'כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו', שביום הקדוש הזה נצבים ועומדים אנו לפניו יתברך, והוא ברוב רחמיו וחסדיו זורק עלינו מים טהורים ומזכך אותנו מרפש עוונותינו ופשעינו, אז מצות התשובה שווה לכל וקרוב לכל בן ישראל וכמו שיתבאר.

אף הפשוטים מתעוררים ביוה"כ

דהנה בגודל רגשי הקדושה וקרבת אלוקים השורה ביום זה אין אנחנו צריכים מסורה מאבותינו ולא קבלה מרבתינו, אלא כל בר ישראל כי מטי צלולי ערב בפרוס היום הקדוש חופפת עליו רוח קדושה וטהרה, ולבו מרגיש את קרבת האלוקים הנפלא ואור ה' הערב הזורח עליו. ויראת ה' ואהבת ה' משמשים אז אצל כל איש ישראל בעירובביא, מצד אחד לבו יחיל בקרבו מאימת רם ונשא הניצב עליו ובוהן לבו וכליותיו, ומצד שני פורצים מלבו רשפי אש אהבה עזים לאביו שבשמים, שכביכול השפיל עצמו ממרום לקרב אותנו אליו ולפרוס כנפיו עלינו לשפשף את נשמתנו ולצחצחה. ועינינו רואות זאת אף אצל הפשוטים ביותר מבני ישראל שבכל השנה הם רחוקים עד מאוד מקיום התורה והמצוות רח"ל ורגליהם

עזות פנים ומצח גדול מזה. ועל אופן זה לא נקט הרמב"ם הלשון 'לכשישוב צריך להתוודות', שמי שמשמט עצמו מלשוב בתשובה שלימה בעת הזאת שה' כביכול כופף עצמו ופושט ידו אליו לקבלו בתשובה גדול עונו מנשא.

אבל בכל זאת יש להבין הלוא המציאות מעיד כמה עדים שגם התשובה של יום זה והקבלות שאנו מקבלים על עצמינו לעשות רק הטוב והישר בעיני ה', אינם בגדר 'שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם'. וא"כ במה שונה יום זה שיש לנו חיוב לעשות תשובה ולקבל עלינו לשפר מעשינו כשאנו יודעים בעומק נפשינו שלא יהיה לזה קיום, ולא נהיה צדיקים במשך השנה הבא, ושוב נחטא נגד בוראינו כשהתעוררות יום הזה יתקרה והחיים יחזרו לְהַרְגֵלָם.

אנו מתירין להתפלל עם העבריינים על מנת לבאר נקודה זו, שהיא עיקרית בעבודתנו בהאי יומא רבא, נקדים במה שיש להתבונן במנהג הקדוש בכל תפוצות ישראל שבכניסת יום הקדוש קודם תפילת כל נדרי מקדימים ומכריזים בטרם כל 'על דעת המקום ועל דעת הקהל בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה, אנו מתירין להתפלל עם העבריינים'. ועל אף שמקורה של נוסח זו קדומה ביותר, ונתקנה בתקופות שמחמת רוב גזירות

כעסיך ויגולו רחמיך על מדותיך' וכו'. וכתב בספר 'ברית מנוחה' (דף כב.) שלא אירע דבר זה אצל רבי ישמעאל רק פעם אחת ביום הכיפורים, אלא בכל שנה ושנה כשנכנס רבי ישמעאל כהן גדול לקודש הקדשים, וכן כל כהן גדול שזכה להיות בדרגה הראויה, ביקש ממנו הקב"ה בכבודו ובעצמו שיברכהו בהיותם שליחם של בניו אהוביו בני ישראל. וזהו גילוי אהבה רבה ויתירה של הקב"ה לישראל עם קרובו ביום הקדוש, שכביכול הוא כופף עצמו אליהם לקבל ברכתם.

המשתמט מלשוב ביום"כ גדול עונו

נמצא כי ביום הזה יום הכיפורים מצות התשובה קרובה אלינו ביותר, שאז אבינו אב הרחמן כביכול ממציא עצמו אלינו לטהרנו ולזככנו. ורק זאת הוא מבקש מאיתנו שנסיר את הבגדים הצואים שהתעטפנו בהם מחמת רוב פשעינו, ואז יערה עלינו נחלי מים טהורים ממרום, ע"ד מש"כ 'לפני ה' תטהרו' שביום זה כשאנו זוכים לעמוד לפני יוצרינו ובוראינו, יש לו רק בקשה אחת לנו בניו האהובים, שנמטה את עצמינו מעוונותינו ופשעינו שמרדנו נגדו משך ימות השנה. ואם גם בהאי זימנא נמשיך לשקוע בתרדמת הזמן ולא נמלט נפשינו ממסגר היצר הרע בחתירה שחותר לנו אבינו שבשמים ביומא רבה זו, אין לך

מילי דמלכא

חשים שאנחנו מתנהגים עתה בכחש ומרמה שהרי לאחר יום כיפור ישובו ממילא לכסלה, ויש שבמחשבתו גונב מחשבה "מה אני עושה עכשיו, האם עומדים אנחנו ביום הפורים או ביום כיפורים, מי אנחנו מרמים כאן, הלוא אנו יודעים שכל הקבלות היוקדות לא יתקיימו, ועל מה ולמה אנחנו עושים עסק כ"כ גדול ואנו שבים בתשובה שלימה, ומקבלים על לעתיד שיהיה מעכשיו כל מעשינו לשם שמים ולעשות נחת רוח ליוצרינו, כשאנו יודעים בכירור שלדאבוננו לא כן הם פני הדברים באמת".

אבל על האדם לידע שהאמת אינו כן, כי האדם בעצמיותו ופנימיותו הוא כפי מה שהוא נראה ביום הקדוש, כי רק ביום הזה הוא זוכה להרגיש במוחש מציאותו ית"ש ושהוא עומד לפני ה', וככל שהיה אדם זוכה לחוש כן ולעמוד בבחי' 'לפני ה' במשך כל השנה בודאי היה כל קבלותיו הטובות קבועים כמסמרות. וזה שאנו רואים שאין קיום להקבלות טובות ושאנו חוזרים כמו כלב לקיאו זהו רק מצד ההסתור והחושך בה אנו נמצאים במשך השנה, שאז איננו מוצאים את 'עצמיותנו האמיתית' וממילא נשטפים אנחנו בגלי מים

ושמדות הגויים היו מבני ישראל שבמשך כל ימות השנה הסתירו את יהדותם והתנהגו בחוצות כגויי הארצות וביום הכיפורים התעורר הניצוץ היהודי שבקרבתם ובאו להתפלל בבית הכנסת והצריכו להתיר לצרפם למנין. אך עדיין אוחזים אנו במנהג הזה ואומרים אותה מדי שנה בשנה, ובודאי שיש סיבה לזה.

אמיתיות האדם מתגלה ביום הכיפורים

הבה נתבונן מה הם הרגשותינו בעת שאנו עומדים בבית המדרש בהאי ליל המקודש בשנה ליל יום כיפור ברגעים קודם שפותחים בתפילת 'כל נדרי', הרי רובם ככולם מאתנו אף שאנו מרגישים את אור ה' החופף עלינו כאמור ואנו מרגישים בחוש את עוצם הטהרה שמוריק עלינו ה' ממרום בהאי שעתא, מכל מקום מאידך לב יודע מרת נפשו, שויהי ממחרת יום הכיפורים ישוב היצר הרע למלאכתו וכשלא ירגישו כבר את גודל קרבת האלוקים וענן ה' החופף עלינו כביום הכיפורים מועדים אנחנו ליפול שוב ברשתנו. ופעמים ביום הכיפורים כשאנחנו יושבים בבית הכנסת ומקבלים עלינו קבלות טובות, אנו

א. ראה לשון המגיד מקאז'ניץ זי"ע ב'עבודת ישראל' (פרשת כי תצא): 'אמנם מדרך העולם לשוב בתשובה עד אחר יום הכפורים שהוא יום הדין הגדול, אבל אחרי כן בעונותינו הרבים כל האדם שב לדרכו הרעה כבראשונה'.

אומרים 'כל נדרי' דייקא בתחילת יום הקדוש ומתירים את נדרתינו וקבלתינו מיד בכניסת יום הכיפורים, שלא יהיה לנו שום הגבלה לקבל על עצמינו גדולות ונצורות, ואם לא יקיימו אותם, אזי כבר התרנו אותם...

שלה אורך ואמיתך

הנה בתפילות ראש השנה שבהאי יומא רבה כונן הקב"ה תבל ומלואה ואז אזי מלך שמו נקרא, עיקר בקשתינו הוא שתגלה ותראה מלכותו על כל הארץ ויושביה. וחותמים אנו ברכת בקשה נעלה זו באמרינו 'כי אתה אלוקים אמת ודברך אמת וקיים לעד', ומדקבעו נוסח זה בסוף ברכת מלוך הרי שלשון זה שייך ומקורו לבקשה הנשגבה שהיא עיקרה של ברכת 'מלוך על כל העולם כולו' וכו'. ולכאור' צריך ביאור מה השייכות ביניהם. אלא הענין הוא פשוט, כי הנה עולמינו כמו שהוא מתנהג עכשיו הוא 'עלמא דשקרא' שכל פינה ופינה זועקת אך ורק שקר, שכאילו העולם מתנהג עפ"י הטבע וכו' וכל העולם הוא מלאה עם העלמות והסתרות על האמת שהבורא ית"ש הוא לבדו עשה ועושה ויעשה כל מה שתחת השמים ולמעלה ממנו, והוא ית' מחיה אותו בכל רגע ורגע. וממילא ביום ראש השנה בו אנו מקבלים עלינו עול מלכותו יתברך ומתפללים ומייחלים להתגלות יקר תפארת מלכותו על כל העולם כולו, שזה תמצית כל תפילותינו ובקשותינו ביום הזה ובפרט בכרכת

הזדונים, אבל האדם לאמיתו הוא כפי מה שהוא ביום הקדוש והמקודש.

ועל זה באה ההכרזה ש'אנו מתירין להתפלל עם העבריינים', להודיע כי על אף שכל השנה מתנהגים אנו פעמים חלילה כעבריינים זהו רק לפנים, אבל האמת לאמיתה הוא שנשמתינו זכה וצלולה וחפיצה לעשות רק את רצון אביה שבשמים ולעבדו בלבב שלם. כמו שאנו נראים ביום הקדוש, שאנו יושבים בבתי כנסיות כל היום מופשטים בכל הבלי העולם הזה ושופכים לבנו בתפילה ותחנונים ושירות ותשבחות בתשוקה וגעגועים לקל חי.

וממילא גם כל הקבלות טובות שלנו המה אמיתיים ונאמנים, והמה מגלים ומביעים את רצונינו האמיתית. ואף שאנו יודעים שבמשך השנה כשלא נעמוד בדרגה רמה זו והנסיגות וההסתר יקיפו אותנו מכל הצדדים נתקשה לקיים קבלותינו הטובות שקבלנו עלינו בהאי יומא קדישא, זה רק כנ"ל מכח ההסתר שיסתיר מאתנו את המציאות של 'לפני ה'.

ואולי אפ"ל שהיות ואנו רוצים שהאדם כן יקבל על עצמו הני קבלות טובות מכח מה שהם מגלים ומורים על 'עצם האדם' באמת, אזי כדי שלא יהיה מחשבתו של אדם עסוק כל היום אם כן לקבל על עצמו קבלות טובות או לא מכח המחשבה שממילא לא יהיה להם קיום, לכן אנו

יתברך שמו, כי כמו שביוהכ"פ כשאנו מרגישים את מציאות הבורא יתברך ויש לנו תחושה של עמידה של 'לפני ה'" והשי"ת מצחצח את נשמתינו ומסיר ממנה את כל הקליפות והזוהמה שהלבישו עליה הסטרא אחרא וההתנגדות דקדושה, אנו מתדבקים בו ית' ומתרפקים אליו בכל לבינו ונפשינו ובמצב כזה אין כל

העוה"ז ותאוותיה תופס שום מקום אצלינו, הרי זה מגלה במלא הדרה הנקודה הפנימית האמיתית המצויה בלב כל איש ישראל שכל רצונה הוא אך ורק לאשתאבא בגופא דמלכא. כן בכל ימות השנה אם רק יחליש השי"ת השקר הגדול של היצר הרע וחיילותיו המכבידים עולם עלינו כל השנה, ומסתירים מאתנו אורו הגדול ויחודו ית"ש, ומעכבים אותנו לעשות רצון אבינו שבשמים, ויסיר אבינו מלכינו את המסוה המכסה על אורו ית' ויתגלה אלינו אמיתיותו ויאיר לנו מאורו הגדול שירגישו ויראו תמיד את מציאותו ויהיו נמצאים תמידים כסדרן במצב של 'לפני ה'" לא ה'ינו חוטאים, וה'ינו בכל עת בהמצב בה אנו נמצאים ביוהכ"פ.

וזהו בקשתינו ביום זה הוא שאבינו שבשמים יצפין אותנו בסוכו ויקיפנו בענני כבודו, וכך לא ישלטו עלינו כוחות הרע והטומאה, ואז נשאר כל השנה זכים וטהורים וכל תשוקותינו וכיסופינו יהיו מכוונים רק כלפי מעלה לאבינו שבשמים.

מלוך וכו' אנו פונים כביכול בטרונים לאבינו שבשמים 'היכן אמיתתך, אם חותמך אמת האיך שייך שאתה משאיר העולם לשהות בשקרה ואין אתה מגלה מלכותך'. כמובן שאין אנו אומרים זאת במפורש שזה נחשב חלילה חוצפה כלפי שמיא, אלא אנו אומרים זאת בלשון תפילה, ע"ד 'אבא כך כתוב בתורה'.

ובך פונים אנו לאבינו שבשמים ביום ראש השנה, "אבינו שבשמים הרי אתה אמת וחותמך אמת ואיך יתכן שעולמך שכוונת במעשה ידיך ואתה מנהלו מהחל ועד כלה קורא וזועק היפך האמת. הרי אנו יודעים האמת שרק אתה המושל ושליט בעולם ואין שום יכולת וכווח בעולם מבלעדיך, אך לעיני כל חי נראה העולם כאילו הכל מתנהל עפ"י הטבע, ועפ"י מעשי בני אדם ומלכי אומות הרשעה ישק כל דבר, ובניך ידיך שפלים ונבזים וכבושים תחת עולם הקשה. ועד מתי יתחלל שמך וסמלך שהיא 'אמת', על ידי שעולמך אשר יצרת נראה לעיניי ככולו שקר וכזב". וזה מעורר למעלה התעוררות גדול שכן יתגלה חותמו של הקב"ה ייגלה כבודו על כל העולם.

ביוה"כ מתגלה נקודת האמת שבפנימיות בני"

ולעניינינו, כשבא יום הכיפורים אנו ממחישים כי האמיתיות שלנו הרי משולב ותלוי באמיתיות

הוא בצאתם מן הקודש בתפילת נעילה, מה נהדר המחזה בחיתום התפילה ששואגים הם שבע פעמים 'ה' הוא האלוקים', שזה רומז על השבע מידות והשבע עולמות, ואז נעשה עליית העולמות (סמ"ג לאוין סט)² גבוה מעל גבוה במהירות עצומה שמשגת בין רגע את המרחק חמש מאות שנה שאמרו חז"ל שישנו בין עולם לעולם (חגיגה יג.), וכלשונו הטהור של מרן בעל מאור ושמש זי"ע בספרו (ליום הכיפורים), 'וישראל עם הקדוש ביום הכיפורים הם מזככין עצמן מאוד מחמת שאז הם דוגמת מלאכי השרת בלי אכילה ושתייה, ואומרין שירות ותשבחות כל היום כולו. ולכן על ידי הודרכותם הם עולין בעליית העולמות מעולם אל עולם ומעלים המלכות שמים אל האין סוף ברוך הוא, ועל ידי זה הם משיגים מה שלא השיגו עד עכשיו. ולכן אומרין אז שבע פעמים 'הוי"ה הוא האלהים', שרומז לעליית העולמות'. וזה נותן עוז ותעצומות לכל בר ישראל שלא ליפול ולהתבלבל מההסתר והחשכות הסובבים אותו בכל ימות השנה, אלא לידע ולהאמין שבאמת הוא האלוקים ואין שום כוח מלבדו. והיא גם כמיהה ובקשה של כלל ישראל לאביהם שבשמים, שכשם שטיהרם וזיככם ביום הקדוש הזה

השמחה העצומה בברכת 'שהחיינו' העדות הנאמנה ביותר שבאמת עם בני ישראל המה קדושים וטהורים וחפצים אך ורק לעשות רצונו כפי התנהגותם ומעשיהם ביום הקדוש, ומה שבכל ימות השנה אין הדבר ניכר כל כך עליהם הוא רק מחמת היצר הרע ושלוחיו הסובבים אותם ומחשיכים אורו ית"ש ומושכים אותם שלא ברצונם בחבלי השוא וההבל למקום ציה וצלמות, היא ברכת שהחיינו שאומרים בני ישראל בליל הקדוש ברעותא וחדוותא דלבא ובשמחה עצומה עד מאוד, על שזכו לכך שהשי"ת החיים וקיימם והגיעם לזמן רם ונשא זה שהמה עומדים לפניו זכים וטהורים מזוקקים מכל שמץ חטא ועוון, והמה מרגישים אורו, ומונחים בתוך חיקו כביכול. ולשמחה רבה זו מה זו עושה, אלא זהו סימן מובהק הוא שזהו עצמותם ומהותם של ישראל להיות נשמתם זכה ונקיה וברורה ומשתוקקת לעשות רצון קונם ולהרגיש מנועם זיו, וכשזוכים להרגיש זאת ששון ושמחה ישיגו עד מאוד.

ההשגות הרמות בזעקת 'ה' הוא האלוקים'

ובבואם של ישראל אל הקודש בערב יום הקדוש עם חשיכה כך

ב. וזה לשונו: 'קבלתי ממורי רבינו יהודה בר רבי יצחק, אחר שהשלים תפילת

מילי דמלכא

המגיד מקוֹז'ניץ זי"ע את תיבות 'סלחתי כדבריך' מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו לא היה ממשיך בתפילתו (עשר אורות ערך המגיד מקאֹז'ניץ זי"ע אות נט). וזה מכון לדברינו שביום זה מתגלית פנימותם של ישראל, ולפיכך ביקש אותו צדיק מהקב"ה שמאחר ומידתו ופעולתו אמת, יראה נא עבדיו פעלו, ויוכיח זאת לעין כל בהכריזו 'סלחתי כדבריך', שהרי בפנימיות לבם של ישראל לא נגע החטא ושם הם נותרו קדושים וטהורים.

עיקר יוה"כ העמידה 'לפני ה'

על פי דברינו נחמד להשכיל הטעם למה שנהגו במקהלות החסידים לומר הווידוי ביום הכיפורים ובשאר ימות השנה במרוצה, אף שזה מצות היום הוא התשובה והווידוי¹. שכפי שביארנו אף שעתה ביום הכיפורים

ימשיך לפרוס כנפיו עליהם ולחסות עליהם מזרם וממטר הקליפות והס"א במשך כל ימות השנה.

'סלחתי כדבריך' לשעה ולדורות

ונעים להסמיק כאן הסיפור הידוע על מרן המגיד הק' מקוֹז'ניץ זי"ע, שבשנתו האחרונה בליל יום הכיפורים [שכידוע עלה לגנזי מרומים בערב חג הסוכות] היה חלוש מאוד, והכניסוהו לבית הכנסת שכוב על מטתו. ולפני אמירת 'סלחתי כדבריך' פנה לרבון העולמים בדברי ריצוי ותחנונים, שיחוס על עמו וישמיע להם תיבת 'סלחתי' כשם שאמר זאת למשה במדבר. והמתין זמן מה, ואחר כך שאג בקול גדול 'ויאמר ה' סלחתי כדבריך'. וכששמע זאת מרן קדוש 'ישראל' מרוזין זי"ע אמר שהוא מאמין באמונה שלמה, שאלמלא שמע

נעילה אומר קדיש ואחר כך [אומר] ז' פעמים 'ה' הוא האלהים, לפי שהשכינה עולה למעלה משבעה רקיעים².

ג. זה לשון ה'נועם אלימלך' ב'ליקוטי שושנה': ומלמד אותנו הכתוב להתוודות בדרך הזה, שאנחנו בטוחים בחמלתו יתברך שמו שירחם עלינו וימחול לנו על חטאתנו, ולא בעצבות שמפרש את חטאיו ומעורר דינים על עצמו, כי אם בביטחון גדול כמאמר הכתוב (משלי כה יג) 'ומודה ועוזב ירוחם'.

וב'תפארת שלמה' (פרשת ויגש): 'ועתה אל תעצבו' (בראשית מה ה), הנה 'ועתה' הוא לשון תשובה, לכן אמר אף על פי שאתם צריכין לשוב בתשובה על המעשה הזה אשר עשיתם. אך 'אל תעצבו' לא בעצבות הוא דרכי התשובה, כי התשובה היא מצות עשה מן התורה, וצריך לעשותה בשמחה כמו שכתוב 'עבדו את ה' בשמחה'. ולכן 'ועתה' הוא לשון תשובה, כי הבעל תשובה צריך לומר מעתה הנני שב הנני חוזר בתשובה ולא אשוב לכסלה עוד (רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב), רק עתה אהיה ברוך ה' מהיום והלאה³.

וקונם. ועל ידי אמירתם בדביקות וחשוקה עילאה ביום נשגב זה, תשאר החותם הטהור הזה חרוט בלבכם למשך כל השנה ותסייע בידם להיוותר נאמנים לה' ולתורתו במשך ימים רבים, אף על ההסתרות והנסינות הרבים של כוחות ההתנגדות דקדושה.

לפני ה' תטהרו'

וזה ג"כ עומק מה שהזכרנו שכל מה שמבקש מאתנו הבורא בעת שאנו עומדים 'לפני ה'' הוא 'תטהרו' שנטהר את עצמינו, וטהרה זו כבר פירשה התנא האלוקי רבי עקיבא (יומא פ"ח מ"ט) שהוא עצמו עלה ונתעלה עד רום שגב הקדושה וטהרה ביחדו את השם עת יצאה נשמתו בקדושה ובטהרה בעצם היום הזה של יום הכיפורים, 'אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם אביכם שבשמים ואומר 'מקוה ישראל ה'', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה

כשהוא כולו שלהבת אש קודש לה' האדם מתחרט חרטה גמורה ומתוודה על חטאיו, זה בלבד לא יעכב אותו מלשוב לחטאיו במשך השנה כשתבערת להבת לבו היוקדת ברגשי יראה ואהבה העזים שמרגיש ביום הכיפורים תפחת ותכבה, ומה הועילו חכמים בתקנתם. לכך עיקר הדגוש ביום הכיפורים שמו בשירות ותשבחות ובסיפור שבח תהילתו יתברך, ועבודת כהן גדול בבית המקדש שאז ראו עין בעין השראת שכינתו ית', שכל זה מהדק ומחבר את הקשר והדביקות האיתן שיש ביום הקדוש הזה בין ישראל לאביהם שבשמים, וגורם שיהא זה לקשר של קיימא ולאהבה איתנה שתמשך לזמן רב. ובפרט באמירת 'שמע ישראל' 'ברוך שם כבוד מלכותו' ה' הוא האלוקים', השקיעו יראי ה' וחושבי שמו את כל כוחם רוחם ונפשם ביום הקדוש הזה, שזה ביטוי היחוד השלם ואיתרבקות רוחא ברוחא הכליל בין ישראל ליוצרים

מעשה נורא בענין זה מובא בספר הקדוש 'בית אברהם' (ליו"כ עמ' רכ): 'ה'בעל שם טוב' שאל פעם לאחת מגודל מעלת אביו, כי ראה אותו בעולם העליון במדרגה גבוהה ומאיר מאד. השיב לו: שהיה שליח צבור בימים נוראים. ובעת שהיה אומר הווידויים בבית הכנסת היה מגנן בניגוני שמחה. הרה"ק ר' דוד פורקס ז"ל ראה את החזן מזסלב ז"ל כשהיה מגנן את הווידויים, אמר: רבונו של עולם לו לא היו חוטאים עם ישראל איך היית לוקח אזה יסן 'אשמנו' [כזה 'אשמנו' מתוק]. וזהו 'שובה ישראל עד ה' אלהיך' (הושע יד, ב), 'עד' הוא לשון עדי שיעשו תכשיט לפני ה' אלהיך'. אין חידוש להעושה תכשיט מכסף וזהב המיועדים לכך, אלא המהפך מדבר שאינו ראוי לכך לתכשיט מתוך אומנות יתרה. וכמו העושים מרקחת ממינים מרים ומהפכים מר למתוק, לדבר גדול יחשב. וזהו התכשיט לפניו יתברך שמו, שמהפך על ידי תשובה מאהבה את הזדונות לזכויות.

וצלולה וחפיצה לעשות רק את רצון אביה שבשמים ולעבדו בלבב שלם. וכל מה שמבקשים מהאדם ביום זה הוא 'אז דער מענטש זאל זיך ארויפווארפן אויפן אויבערשטן, זיך ארומנעמען מיט אים', ויטעום מנועם זיוו וקירבתו וישפוך את שיחו לבוראו העומד לפניו וידבר אליו את אשר מונח על לבו על שאינן זוכה במשך כל ימות השנה לטעום מנועם זיו הזה וממילא אינו במדריגה שהוא באמת רוצה להיות, שהתקשרות הזה הוא הטהרה הכי גדול ששייך.

כי אתה אלוקים אמת

סוף דבר עלינו לזכור שהימים הללו עשרת ימי תשובה בכלל ויום הקדוש בפרט הינם ימים נעלים ונשגבים, ויש לנצלם ולשמרם למען יעמדו ההתעוררות ושפעת הטהרה והקדושה הנמשכת בהם מן השמים ימים רבים לחיותו ולהקימנו על ידם במשך כל ימי השנה. ועיקר תחינתנו באלו הימים ובפרט ביום הקדוש צריך להיות מלפני אלוקים אמת, שיגלה את נקודת האמת שבלבבנו הזכה והטהורה החושקת רק אליו יתברך שמו, וכן יגלה אמיתות שמו יתברך ומלכותו הרוממה בכל העולם כולו כי הם קשורים אחד אל השני כאמור. וזאת בקשתינו אף ביומא רבה ראש השנה בתפילתינו 'כי אתה אלוקים אמת ודברך אמת' וכו', כפי שביארנו לעיל.

מטהר את ישראל, שאנו מטהרים ע"י דביקותינו באבינו שבשמים שהרי הוא 'מקוה ישראל'. וכלשון קדשו של מרן רבינו המהר"ל זי"ע (דרשות מהר"ל דרוש לשבת תשובה ד"ה ובפרק בתרא דיומא): 'אמר אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים', כלומר שמה שישאר מטהרים ביום הכיפורים הוא בשביל שיש לישראל דביקות בו יתעלה כדכתיב (דברים ד, ד) 'ואתם הדבקים בה' אלוקיכם'. ועל זה אמר 'אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים', כי אין מעלה יותר מזה. והוסיף לומר 'ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים', ששבביל ישראל הם דבקים לגמרי בו יתעלה דבר זה עצמו הוא הסרת והסתלקות החטא מישראל, וכו' ולכך קאמר 'מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל', כי המקוה מטהר הטמא כאשר יתדבק בו לגמרי מבלי שום חציצה בעולם. כי המקוה לא שייך בו טומאה, לכך כאשר יתדבק בו לגמרי מבלי חציצה מסולק מן הטומאה. וכך הקב"ה מטהר ישראל, כי הם דבקים בו יתעלה לגמרי מבלי שום חציצה והפרד כלל והוא יתעלה מסולק מן החטא, ולכך ישראל טהורים על ידי הקב"ה בעצמו.

וממילא אל לו לאדם לעשות עסק גדול מהעבר שלו והיאך היה נראה עבודתו משך כל ימות השנה, שאף אם במשך השנה מתנהג פעמים חלילה כעבריינן זהו רק לפנים, כי האמת לאמיתה הוא שנשמתו זכה

לפני ה' תטהרו

יא

ועל ידי התגלות מידת האמת מציב ומכונן ה' חסדים חדשים נגלים בעולם, כפי שאנו מונים ב"ג מידות של רחמים אחר מידת 'אמת' את מידת 'נוצר חסד', יעזור ה' שנזכה לראות זאת בקרוב ממש.

'לפני ה' תטהרו' [ב]

קדושת יום הכיפורים

וכלשונו הטהור של הרבינו בחיי (דברים לב א) "וכן בכל הדברים בולן מתחילת 'אתם נצבים', שקבץ כל ישראל ואמר להם 'אתם נצבים היום', גם פרשת וילך שהזכיר בה 'בן מאה ועשרים שנה אנכי היום', גם פרשה זו [האזינו] שכתוב בה 'בעצם היום הזה עלה אל הר העברים', גם בפרשת 'וזאת הברכה' שכתוב בה 'לפני מותו', הכל ביום אחד, והוא יום מותו, והפרשיות בולן דבקות בענינים רבים גדולים ונפלאים, ראויין להעשות בימים רבים, ונעשו בולן בדרך הנם ביום אחד". הרי לנו כח השגת התורה של משה איש האלוקים שהשיג ביום פטירתו מן העולם, ויש להבין האיך השיג מעלות רמות כ"כ בתורה ומדוע השיג מעלה נפלאה זו ביום פטירתו דייקא.

ההשגה בתורה תלויה בטהרת האדם וביאור הדבר הוא, כי כל השגה בתורה תלויה בהתפשטות האדם מהווית עולם הזה, וביטולו

אנו עומדים כבר בפתחו של יום הקדוש והנורא יום הכיפורים, אשר הנביא מתאר יום זה באומרו 'כי גדול יום ה' ונורא מאד ומי יכילנו' (יואל ב יא), וכפי שדרשו חז"ל (תנחומא וישלח ב) פסוק זה על יום הכיפורים, על כן מוטל עלינו להתבונן במהותו של יום נשגב זה בכדי שנוכל להכין את עצמינו ביתר שאת להתדבק בכוראנו יתברך שמו כראוי בעיצומו של יום זה, ובכדי שנוכל למשוך מגודל קדושת היום וסגולתה גם לכל ימות השנה.

השגת משה רבינו בתורה ביום פטירתו

הנה יש להקדים ולהתבונן באלו הסדרות שבסוף משנה תורה אותם אנו קוראים בשבועות אלו, ששם אנו רואים גודל רום השגת משה רבינו ע"ה טרם פטירתו מן העולם, שהרי ביום זה זכה לומר ארבע פרשיות, מפרשת נצבים ועד וזאת הברכה שהוא אינו שייך להיעשות בדרך הטבע,

ד. ומן הנכון להעתיק כאן דברים מאירים כספירים שכתב הב"ח (או"ח סי' מ"ז סק"ב), ז"ל: דכונתו יתברך מעולם היתה שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו

אופנים שונים כנ"ל עדיין אין הם מעצם המצוה. בשונה מכך הוא לימוד התורה שהוא עצמיות שכל השי"ת^ה, שזהו הסיבה שניתן להשיג בתורה יותר ויותר בלי שיעור וגבול [אף שהתורה שבידינו הן התורה שבכתב והן התורה שבע"פ נתלכשו בכ"ב אותיות גשמיים, עכ"ז זה פשוט לכל בר דעת שהם המה רק כדי שיוכלו קרוצי חומר להבין התורה, אולם עצם התורה הוא למעלה הרבה מהשגתנו].

ולזכות להבין ולהשכיל את דברי התורה, נדרש שהאדם יהיה טהור ובטל לגמרי להשכל אלוקי, וככל שהוא בטל בתכלית הביטול ומנותק מהוויית עוה"ז יותר, יש לו יותר הבנה והשגה בתורה הק', שהלוא בשכל ה' הוא משתעשע, ושכל הבורא אי אפשר להשיג בלי טהרה וביטול גמור, ומבלי שיהיה מופרש מהבלי

השלימה להבורא ית"ש, וכל כמה שיהא פרוש מעניני עולם הזה ויבטל שכלו לשכל ה' כך תתרבה שכלו הרוחני בתורה הקדושה. ומציאות הזה הוא דייקא בלימוד התורה בשונה משאר מצות, כי הרי בכל מצוה עצם קיום המצוה הוא שייך לכל אחד בשווה, ועל אף שאפשר להאדם להוסיף ציצים ופרחים להמצוה ע"י התבוננות בכח שכלו בגדלות המצוה ויקרת סגולתה וע"י שהוא מקדש ומטהר עצמו ועושה אותה בדחילו ורחימו מתוך אהבה עזה להבורא כל עולמים, אין המה חלקים מעצם המצוה רק המה בגדר הידור מצוה ותוספות אור לקיומה, וננקוט ע"ד משל מצות ציצית או תפילין, שעצם המצוה הוא לבישת הציצית והנחת התפילין עצמם, והגם שניתן להדר במצוה ולהתנאות לפניו בכל מיני

בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה, ולכן נתן הקדוש ברוך הוא תורת אמת לישראל במתנה שלא תשתכח מאתנו, כדי שתתדבק נשמתינו וגופינו ברמ"ח איברים ושס"ה גידין ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה שבתורה, ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת, היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך, שהיתה השכינה ממש בקרבם, כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה, והארץ כולה היתה מאירה מכבודו, ובזה יהיה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה, והיה המשכן אחד, אבל עתה שעברו חוק זה שלא עסקו בתורה כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם, לידע הדינים לצורך משא ומתן, גם להתגאות להראות חכמתם, ולא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה, ולהמשיך השכינה למטה בארץ, כדי שתעלה נשמתם למדרגה גדולה אחרי מיתתם, הנה בזה עשו פירוד שנסתלקה השכינה מן הארץ ועלתה לה למעלה והארץ נשארה בגשמיותה בלי קדושה וכו'.

ה. עיין בספה"ק תניא (לקו"א פ"ה) שהאריך לבאר גודל הדביקות שזוכה לה האדם בעת לימוד התורה.

מילי דמלכא

אלו שהעניקו חמה בקומתן במשך כל ימי חייהן, אזי כשמגיע יום הסתלקותן זוכין להשגות נעלות מאד, כמו שמצינו אצל התנא האלוקי רשב"י זי"ע, שהגילויים הנפלאים ביותר נתגלו לו באידרא ביום הסתלקותו (עי' בריש האדרא זוטא קדישא).

ובמשה רבינו ע"ה מצינו שביום הסתלקותו מהאי עלמא נהפך לאיש אחר לגמרי, להיות בבחינת 'איש האלהים', וכמו שמצינו במאמרם ז"ל (סוטה יג:): 'ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו' (דברים לד א), ותניא, שתיים עשרה מעלות היו שם, ופסען משה בפסיעה אחת. הרי שהיה אז בבחינה נעלה מאד מופשט לגמרי מענייני העולם הזה שלא היה תופס מקום כלל אצלו, ולכך זכה אז להשיג את שער החמישים משערי בינה, והוא בהקדם מה שאמרו חז"ל (ר"ה כא:): רב ושמואל, חד אמר, חמישים שערי בינה נבראו בעולם, וכולן ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר (תהלים ח ו): 'ותחסרהו מעט מאלהים'. ואיתא מהאריז"ל (ספר הלקוטים ואתחנן ג כו) שזכה משה להשגה הגדולה הלו ביום פטירתו, ולטעם זה נקרא ההר שנקבר בו משה 'הר נבו', על שם שזכה משה ל'נו"ן בו' בעת פטירתו, דהיינו ששער ה'נו"ן נכנס בו'. ובערך זה היה השגתו בתורה, עד שזכה לומר

עוה"ז, וע"ד מה דאיתא בגמרא (שבת לא.) 'ודעת' זה סדר טהרות. וממילא נמצא עצם קיום מצוה זו תלויה בטהרת האדם נקיותו וביטולו ולא כל אנשים שווים בה.

משה היה מופשט לגמרי מוגשמויות ביום פטירתו

ולפי זה מובן שמשה רבינו שביטולו להבורא ית' היה באופן מופלא עד שאמר עליו הכתוב (במדבר יב ג) 'והאיש משה עניו מאד מכל אדם אשר על פני האדמה', והיה טהור ומופרש מן עוה"ז בדרגה גדולה כ"כ עד שהיה יכול לחיות בשמים מאה ועשרים יום בלי לאכול וכלי לשתות וכו', לכן היה ביכולתו להשיג השגות גדולות כ"כ בתורה הק'.

והסיבה שזכה להשגה נעלה במיוחד קודם שנפרד מהאי עלמא, עד שזכה ללמוד עם בני ישראל ארבע סדרות בתורה הוא, כי הכלל הוא שבעת הסתלקות האדם מהעולם הזה מתקבצות יחד כל העבודות שעבד האדם בהיות נשמתו בתוך גופו, ואז הוא הגמר והסך הכל של כל העבודות יחד, נמצא שהמעלה לה זכו הצדיקים ואנשי שם בעת הסתלקותם הוא יותר מכל מה שזכו במשך ימי חייהם עלי אדמות, ובפרט

1. ראה של"ה הקדוש (ואתחנן תורה אור יב): וזהו הלשון אשר מצאתי כתוב בשם המקובל מהר"ר חיים, תלמיד מובהק של האר"י ז"ל: וקודם שחטאו ישראל היה

ה', ועשה ה' להם כאשר עשה לסיחון ולעוג מלכי האמרי ולארצם אשר השמיד אתם, ונתנם ה' לפניכם ועשיתם להם ככל המצוה אשר צויתי אתכם'. הרי ברור מילולי שהם מובטחים לכבוש את הארץ כשם שכבשו את ארץ סיחון ועוג.

אך אחר כך ממשיך משה ואומר (שם ו-ה): 'חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלהיך הוא ההולך עמך לא ירפך ולא יעזובך, ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותם לתת להם ואתה תנחילנה אותם, וה' הוא ההולך לפניך הוא יהיה

ארבע סדרות ביום אחד'. כי ההשגה בתורה הוא כפי ערך טהרת האדם וביטולו ודביקותו בהשי"ת.

מדוע הוצרך משה לחזק את ישראל קודם כניסתם לארץ

והנה בפרשת וילך שהוא מאותם ארבעה פרשיות שאמר משה ביום פטירתו, אמר משה כמה פסוקים שיש להתבונן בהם טובא, דהנה מקודם אמר להם דברים ברורים מאד מענין כניסתם לארץ ישראל, וכה אמר (דברים לא ג-ה): 'ה' אלהיך הוא עובר לפניך הוא ישמיד את הגוים האלה מלפניך וירשתם יהושע הוא עבר לפניך כאשר דבר

משה בתכלית השלמות, והיה משיג שער החמשים של נ' שערי בינה הגדול מכולם, וכשחטאו ישראל נעלם ממנו, וזה שנאמר (שמות לב ז) 'לך רד', רצה לומר 'רד' ממנין לך'. וזה שאמרו רבותינו ז"ל, חמישים שערי בינה נבראו בעולם ונתנו למשה חסר אחד. פירוש, מעיקרא כולם נתנו לו, ואחר כך חסרתו אחד, וזהו שנאמר 'ותחסרהו מעט מאלהים', כי מעיקרא שלם היה, אלא שאחר כך חסרהו היותר מעט מ'אלהים' שהוא אות 'א' וכו'. והנה להיות שכוונת משה היה לטובה, השם 'יתברך לא ימנע טוב להולכים בתמים, ובעת תוסף רוחם יגועון לא יגרע מצדיק עינו'. וזהו שנאמר 'ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו', 'נבו' - 'נ' 'בו', ונכנס הנו"ן בשמו ונעשה 'נשמה', וידוע (זוהר ח"א רז.) כי נשמה היא בבניה.

וראה עוד מה שכתב בש"ך עה"ת (דברים לב מט) בשם מצאתי כתוב, וז"ל: 'אל הר נבו', הר נ' בו, כלומר שם השיג שער הנו"ן, כי בחייו לא השיג שער זה.

ז. וכדאיאתא בלקוטי תורה להרה"ק בעל התניא זי"ע (במדבר יב א) בשם רבו הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, על הפסוק (דברים לו ד) 'ולא ידע איש את קבורתו', שבשעת קבורת משה רבינו ע"ה זכה לבחינת 'ולא ידע', היינו לבחינת הרישא **דלא אתיידע** [בחינת הכתר]. ויסוד הענין מרומז בדברי האריז"ל (שער הפסוקים ואתחנן סי' ג) על הפסוק 'ויעל משה אל הר נבו', נו"ן בו, שמרמז על ספירת הכתר, שער הנו"ן, והיינו שבשעת פטירת הצדיק זוכה לשלמות השגתו ולהשיג מה שנחסר ממנו עד הנה.

מילי דמלכא

ובגמרא (שם): אתקין רבי אבהו בקסרי, תקיעה, שלשה שבירים, תרועה, תקיעה. מה נפשך, אי ילולי יליל, לעביד תקיעה תרועה ותקיעה, ואי גנוחי גנה, לעביד תקיעה שלשה שבירים ותקיעה. מספקא ליה אי גנוחי גנה אי ילולי יליל. נמצא שמחמת הספק התקין שיתקעו תשר"ת. ומבואר שם עוד, כי מטעם זה נהגו גם להוסיף ולתקוע תשר"ת ותר"ת עיין שם.

וכתב הריטב"א בזה"ל: ונשאל רבינו הא"י ז"ל וכי קודם שנא ר' אבהו לא יצאו ישראל ידי תקיעת שופר, שהרי נראה שהיה הדבר ספק ביניהם ענין התרועה, כדאמרן בהא ודאי פליגי, ואין ספק שהכרעה היתה להם בדבר כי האיך אפשר שבמצוה כזו שהיתה בכל שנה לא ידעו אמתתה ולא ראו אלו לאלו איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה איך היה נוהג וכו', עיי"ש המהלך של רב האי גאון בזה (והובא באריכות במאמר יום תרועה יהיה לכם).

אולם הריטב"א מביא דרך אחרת כביאור תקנת ר' אבהו, והא לך לשונו: אבל יש אומרים דודאי הא דר' אבהו ספיקא ממש הוי, ובודאי שבדורות הראשונים נהגו בתרועה כמו שראו למשה, אבל אותה תרועה במלה בדורות התנאים והאחרונים, שהרי התורה אמרה סתם תרועה קול נשבר בדרך שאדם עושה בשברו וסגנון אחד אמרה תורה לכולם, ואין הדורות שווין בדבר, שהרי תמצא במיני הניגונין ענין

עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת'. ולכאורה תמוה הוא, מדוע ראה משה רבינו צורך לחזק את בני ישראל כ"כ, מאחר שכבר הבטיחם בברירות שיכנסו לארץ ישראל ויכניעו האויבים, וכי לא היו מאמינים בהבטחת הקב"ה.

אלא ודאי שטמון כאן יסוד גדול בעבודת השי"ת, כי למרות שעל האדם להאמין תדיר בבוא ית"ש אמונה תמה, עדיין הוא נצרך לחיזוק ואומץ בעבודתו את ה'. ועפ"ז הבוא נבוא לבאר יסוד אלו הימים, והחילוקים שיש ביניהם בדרגת הטהרה אליה אפשר להגיע בימים נוראים הללו.

מוהלך הריטב"א בתקנת ר' אבהו בתקיעת שופר

אבל מקודם עלינו להתעמק קצת בעבודה המוטלת עלינו בדורינו אנו, ויבואר הדבר בהקדם דברי הריטב"א (ר"ה לה.) הנפלאים, כביאור הפלוגתא בגמרא בכוננת הפסוק (במדבר כט א) 'יום תרועה יהיה לכם'. שבתרגום תירגם 'יום יבנא יהא לבון', ובאימיה דסיסרא כתיב (שופטים ה כח) 'בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא', הרי שהתקיעה דראש השנה צריך להיות כקול של בכיה, ובוה נחלקו איזה קול בכיה צריך להיות, דמר סבר גנוחי גנה, ומר סבר ילולי יליל.

הקודמים, וממילא צעקת ובכיית כל בר לבב הוא על התגברות ההסתר פנים ועל שאין לנו עוד לא נביא ולא חוזה, אשר הצעקה הזה בא מתוך תשוקה עצומה של נשמתנו החצובה מתחת כסא הכבוד המשתוקקת אל ה' יתברך, ואדרבה ככל שההסתר גדול כך מתעצמת תשוקתה.

הבכיה של ראש השנה הוא בכיה של געגועים

ואם כן הוא פני הדברים במשך כל השנה אז ק"ו וכ"ש בימים הגדולים הבאים עלינו, שלב כל יהודי באשר הוא יוצא מגעגועים עצומים אליו יתברך, וצעקתינו ובכייתנו הוא צעקה פנימית מעומק הלב פנימה 'הצילינו אבינו שבשמים', אין אנו יודעים מאומה, יש הרבה דברים תמוהים המתרגשים בעולם, יש כל כך הסתרות וקושיים שונים בסולם העולה בית אל, ואנו מבקשים ומתחננים 'הגלה נא', תן לנו קצת הסבר שנבין מה הולך פה, וצעקה זו בוקעת מפנימיות הלב שאינו מין צעקה ששייך לצעוק בראש כל חצות.

ולזה מכוון להפליא מה שמצינו בדורות האחרונים בדברי רבותינו הק' גדולי מאורי החסידות, שהרבו לבאר ענין התקיעה כ'צעקה בלב' שאי אפשר למבטא בשפוטא, כי כפי דברי הריטב"א נמצא שלזה מכוון קול התקיעה בדורינו אנו, וכלשון קדשו של מרן הרב בעל

קול שהיה קול מנגן לדור שעבר וחזר קול תמרור לדור אחר, וכן אירע בענין התרועה כי לא היו בדורות האחרונים מריעים על שברם בדרך הראשונים, וגם יש שמריעין בשתיהן או בשלשתן פעם בזה ופעם בזה ואינו ידוע איזה יבשר הזה או זה, ולכך הוצרך ר' אבהו לתקן זה.

כמה מיני בכיות בעולם

והנה חבריו הקדושים של רבינו הריטב"א תורה שלימה המה, ויש להעמיק במה שכתב שאין הדורות שווין בבכיותם על צרותיהם ומצוקותיהם, ושמביא זאת להלכה שמשום החילוקים שיש בין הדורות ישנה חילוק באופן מצות תקיעת שופר, וי"ל שמונח כאן עומק גדול המוטל עלינו להתבונן בה, כי אין מצוקותינו שווה למצוקתם של הדורות הקודמים וממילא אין בכייתנו כלפי מעלה שווים כלל. כי הנה בדורות הראשונים שהיו כמלאכים היו אז היהודים רדופים ברדיפות שונות, ולא היו יושבים כלל על מי מנוחות, אך מאידך ההשגות בדורות הללו היה רב מאד, ולכן בכייתם הייתה על עינים חיצוניים יותר, על רוב הרדיפות והצרות שהיו מנת חלקם.

לעומת זה בימינו אנו, מבחינה חיצונית אנו יושבים על מי מנוחות ואינם רדופים אותנו כמו פעם, אבל מאידך אין לנו האור וההשגה שהיו מנת חלקם של הדורות

מילי דמלכא

וקולה לא ישמע, נמצינו למדין שתפילה ע"ד צעקת הלב כבר מושרש ומושתת ביום ראש השנה מאז.

והנה ענין הצעקה הזה הוא הביטול הגמור ששייך להבורא ית' וואס מיר ווארפן זיך אינגאנצן ארויף אויפן אייבירשטען, כי אובדי עצות אנחנו ואנו תולים בטחונינו אך ורק באבינו שבשמים. והביטול כזה מביא לטהרה הכי גדולה כי מי מטהר אתכם אביכם שבשמים, ורק ע"י הביטול להבורא ית' באמת המנתק אותנו מהבלי עוה"ז ולטהרה נוראה אפשר לנו לזכות לפסוע קדם בעבודתינו שלא להכעיס עוד את בוראינו, ולחזק את עצמינו בעבודתינו בכל מאודינו.

העבודה של יום הקדוש שונה מהעבודה של ראש השנה

אמנם עתה ביום הכיפורים אחר שזכינו לטהרה זו הבוקעת מפנימיות הלב בראש השנה, אנו זוכים לבוא למעלה יתירה ונפלאה מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע, וננסה לבאר את החילוק כדי לשבר קצת את האוזן, והוא כי הנה ב' בחינות הם, יש בחינה הכוללת את כל אחד ואחד מכלל ישראל ע"ד הכתוב (הושע יד ב) 'שובה ישראל עד ה' אלהיך', שיש לכל אחד מישראל לשוב בתשובה שלימה אל ה' אלוקיו. אולם אח"כ יש בחינה נוספת, שהוא ע"ד הכתוב (ויקרא טו ל) 'לפני ה'

התניא זי"ע בספרו הגדול 'לקוטי תורה' (ד"ה תקעו בחודש שופר) המאריך בענין זה רבות, וכתב בא"ד 'ולבן תקעו בחדש שופר, פירוש תקעו, תקיעה הוא קול פשוט היוצא מהבל הלב מפנימיותו, והוא בחינת צעקת הלב היוצאת מפנימית הלב שלמעלה מעלה מהחכמה, שאי אפשר להוציא בשפתיו בדבור, שהדבור נמשך מבחינת החכמה כמ"ש (משלי ג, יט) ה' בחכמה יתד ארץ, ועל זה נאמר (תהלים קל, ב) שמעה בקולי פירוש 'בקולי' מה שבתוך קולי דהיינו תוכיותו ופנימיותו, שהוא בחינת פנימיות הלב" (עיי' עוד שם דבריו הנחמדים והנפלאים בענין תקיעת שופר ומהות יום ראש השנה).

ולא נעצור מלהביא לשון קדשו של מרן הכהן הגדול מלובלין זי"ע (רסיסי לאה אות מ"ט), "כי ענין קול שופר הוא צעקת הלב דבני ישראל להש"י והוא קול בעלמא בלא חיתוך דבור באותיות רק כמשמיע קול המייה לבד מתוך המיצר, והיינו על ידי שנכתם העון רחמנא לצלן עד שנשתקע בכל מעמקי הרע, עד שאין שפתיו נפתחים בתפלה להש"י על דבר זה אפילו מהשפה ולחזין לבד גם כן".

ואולי יש להוסיף, דהנה כל הלכות תפילה אנו למדים מתפילות חנה, ואמרו חז"ל (ברכות כט.) 'בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה', ומצינו שתפילתה היתה בבחינה זו כמו שכתוב שם (שמואל א' א יג) 'וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות

הכיפורים, וכל אלו העשרה ימים נחשבים כראש השנה, ולפי זה ראש השנה לימות הלבנה הוא הנקרא ראש השנה, והראש השנה לימות החמה הוא אלו העשרה ימים המסתיימים ביום הכיפורים^ח.

ולפי המבואר עד עתה אתי שפיר, כי ראש השנה היינו לימות הלבנה, שהלבנה לית לה מגרמה כלום, והיא רק משקפת את אור השמש, והוא בבחינת 'טהרת המים'. אבל יום הכיפורים הוא ראש השנה לימות החמה, שהוא עצם תוקף האור, שהוא 'טהרת האש', שאז אנו מתייחדים בייחוד גמור אליו יתברך כמו שכתוב 'לפני ה' תטהרו'.

עבודת יום הכיפורים לעומת עבודת ראש השנה

וע"ד העבודה כן הם הדברים, כי בראש השנה האדם עדיין נמצא עם רצונותיו ותאוותיו הגשמיות ועדיין לא נפרד מהם, אלא שבכל זאת הוא משתוקק ומתגעגע בגעגועים עזים אל אביו שבשמים, שיצלהו מרדת שחת, ומתחנן אנא הצלינו אבי שבשמים 'מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה וכו', ובזה הוא לוחם וכופה בבחי' אתכפיא את היצר הרע וחיילותיו שהם המה המקטרגים

תטהרו, בחינה זו הוא בחינה פרטית שהאדם נטהר לפני ה', מפני שמרגיש בקירבו עוצם תשוקתו לשוב אל ה' ולעמוד לפניו ממש בלבב שלם.

ויש לומר שאלו הבחינות הם יסוד החילוק בין ראש השנה ליום הכיפורים, שראש השנה התשובה הוא בכלליות [וכפי שאכן סדרו את התפילות בבקשות כלליות, וידע כל פעול כי אתה פעלתו וכדומה], ואילו ביום הכיפורים התשובה הוא בפרטיות.

וחם גם נקראים 'טהרת המים' ו'טהרת האש', כי 'טהרת המים' הוא טהרה תיצונית בבחינה כללית, ודא הוא יומא דראש השנה. ואילו 'טהרת האש' הוא טהרה פנימית הבוררת כאש בעצמותיו, עד שהוא מתמלא בתשוקה וצמאון עז ו'עוה כמות אהבה' (שיה"ש ח ו), ויצא ליבו אל ה' מרוב תשוקה, זהו שורש יום הקדוש יום הכיפורים.

יום הכיפורים ראש השנה לימות החמה

עוד ידוע ששנת החמה יתירה על שנת הלבנה עשרה ימים, כי ימי שנת הלבנה הוא כמנין שנה ימים, ואילו שנת החמה הוא שס"ה ימים, ואיתא בספרי קודש שאלו העשרה ימים הם הימים שמראש השנה עד יום

ח. כן איתא בשל"ה הקדוש (תולדות אדם בית חכמה תנינא), וכן הוא בגר"א (אדרת אליהו בראשית א').

מילי דמלכא

בכח התרועה להוציא את האדם ממאסרו הרוחני

והנה איתא בתיקוני זוהר (תיקון כא מז):
 שלשל"ת דא תרועה. כלומר
 שטעם השלשלת הוא בסוד התרועה,
 כי צורת השלשלת הוא כעין קול של
 תרועה. וביאר הענין הרה"ק מבארנו
 זי"ע דהנה כשאדם נופל ח"ו לבור,
 כאשר רוצים להוציאו מורידים
 שלשלת לבור, והנופל אווז בו ועולה
 מן הבור. והנה אמרו רז"ל (ר"ה יא.)
 בראש השנה יצא יוסף מבית
 האסורים. וכתוב (בראשית מא יד)
 'ויריצהו מן הבור ויגלה ויחלף
 שמלותיו'. והרי כלל ישראל נקראים
 גם על שם יוסף, כמו שכתוב (תהלים
 עז עט) 'בני יעקב ויוסף', וממילא יציאת
 יוסף מבית האסורים בראש השנה
 הייתה סימן לזרעו אחריו אשר ביום
 זה הוא העת המוכשר לצאת כל אחד
 מישראל מן הבור הוא עומק השאול
 אשר הוא אסור שם בעונותיו רח"ל,
 ובר"ה הוא ראשית זמן התשובה
 שעיי"ז יכולים לצאת לאור כמו
 שמצינו אצל יוסף ביום הזה 'ויריצהו

והמשטינים לגזור על האדם גזירות
 רעות ח"ו, ובכח השופר שמעורר
 פנימיות תשוקת בני ישראל והקשר
 העמוק שלהם אל אביהם שבשמים
 ושרצונם תמיד הוא אך ורק לעשות
 רצון אביהם שבשמים, מכניעים
 הקליפה.

לא כן הוא אחר עוברינו את העשרת
 ימי תשובה המעלים ומטהרים את
 האדם דרגא בתר דרגא עד בואו ליום
 הנשגב בשנה יום הקדוש, שאז
 מתטהר לגמרי לפני אביו שבשמים,
 והוא זוכה לבחי' אתהפכא^ט, שכבר לא
 נמשך כלל לענינים גשמיים, וכמאמר
 העולם 'יום כיפור ווער וויל עסן',
 שאז הוא בבחי' 'וליבי חלל בקרבי',
 ולכן דווקא ביום הכיפורים ניתן
 להזכיר עונות כיון שאז האדם נקי
 לגמרי ואין עליו קיטרוגים, אז ע"י
 הוידוי והתשובה נטהר לגמרי מכל
 וכל, ובהרגשים נעלים אלו יוצא האדם
 במחול במוצאי יום הכיפורים כי
 'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה'
 אלוקיו', ואין לשער גודל ההתקרבות
 למעלה ביום נעלה זה.

ט. וכלשונו הטהור של מרן הרב בעל התניא זי"ע בביאור החילוק שבין עבודת
 'אתהפכא' ו'אתכפיא' בליקוטי אמרים שלו (פרק כ"ז): ושני מיני נחת רוח לפניו
 יתברך למעלה, אחד, מביטול הסטרא אחרא לגמרי, ואתהפכא ממרירו למתקא
 ומחשוכא לנהורא, ע"י הצדיקים. והשנית, כד אתכפיא הסטרא אחרא בעודה
 בתקפה וגבורתה, ומגביה עצמה כנשר, ומשם מורידה ה' באתערותא דלתתא, ע"י
 הבינונים. וזהו שאמר הכתוב (בראשית כז ד) 'ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי',
 מטעמים לשון רבים, שני מיני נחת רוח. והוא מאמר השכינה לבניה, כללות
 ישראל, כדפירש בתיקונים וכו' [עיין שם עוד בנועם אמריו הק'].

ידה נתעלה להיות ה'צדיק יסוד עולם'
 - היה בראש השנה', וזה היה ע"י
 'וימאן' (בראשית לט ח), שטעמו גם הוא
 'שלשלת', והוא השלשלת התרועה'
 שנתעורר בכח התגברותו של יוסף
 הצדיק ועמידתו בניסיון, ובכח זה זכה
 לעורר השלשלת שהוא בבחינת 'עקב
 חבל נחלתו' (דברים לב ט) - להיות דבוק
 בשכינה. ונמצא שסגולת יום ראש
 השנה וכח השופר הוא לחזק יד האדם
 ולהוציאו מכל המצבים בו הוא שורה,
 כשם שיצא יוסף הצדיק ממצבו ע"י
 תרועה זו^א.

טהרת יום הכיפורים הוא טהרת האש

אמנם כל זה הוא בחינת טהרת ראש
 השנה, אולם כמו שנתבאר
 הטהרה בהאי יומא כיפורים, הוא

מן הבור'. ומילת 'ויגלח' רומז שהעיקר
 הוא להסיר מן הראש כל הרהורים
 רעים המכונים בשם שערות - מותר
 המח - הבא בסיבת היצר, אשר חז"ל
 (סוכה נב). דמוהו לחוט השערה, והוא
 גורם שכחה בראש האדם לשכוח את
 בוראו ומצותיו, ועי"ז שיגלח הרהורים
 רעים מראשו יבא לזכרון, אשר יום זה
 נקרא יום הזכרון, לזכור את הבורא
 ב"ה שזה תכלית העיקר. וכל זה בא
 לאדם ע"י השופר שעיקרו הוא תרועה
 כמ"ש 'יום תרועה יהיה לכם', ותרועה
 הוא שלשלת כנ"ל, לכן צריך האדם
 לאחוז עצמו בפנימיות התרועה ולצאת
 אז מבור העמוק שחפר עבורו יצרו
 הרע ולעמוד חזק נגדו לבל יפול עוד
 הפעם ברשתו.

ויש להוסיף, שהרי הנסיון של יוסף
 הצדיק עם אשת פוטיפר - שעל

י. כדרך זה כתב בספר אור למאיר (להרה"ק ר' מאיר יהודה שפירא ז"ע בן הרה"ק ר' דוד
 מדינוב ז"ע, נצבים): 'אתם נצבים היום כולכם', 'אתם' אתוון 'אמת', כח תפארת
 ישראל יש לכל אדם בראש השנה, כי נסיון דיוסף שראה דיוקנא של אביו בחינת
 תפארת לבטל תפארת דקליפה היה בראש השנה, לכך נמצאת על 'וימאן'
 שלשלת, שהוא ג' פעמים פז"ר [בנגינה], העולה רא"ש השנה, וזה 'לפני יי
 אליהם ראשיכם שבטיכם' ר"ת ישראל בחינת תפארת, וזה 'כל איש ישראל,
 אצל כל איש ישראל נשרש בראש השנה מדת תפארת, בגדי מלכות, 'כתנת פסים'
 העולה 'שלשלת'.

יא. ומה מתקו לחיך דבריו המאירים של השם משמואל (ראש השנה תרע"ו): בש"ס ר"ה,
 בר"ה יצא יוסף מבית האסורים, הנה כל ישראל נקראו על שם יוסף, ובכל שנה
 מתעוררת יציאת יוסף מבית האסורים, ובהכרח כל איש ישראל יוצא מבית
 האסורים שלה שהיה הלב מוקף מצודים וחרמים כאילו הוא אסור בעבותים,
 ורשעים יצה"ר שופטם, היינו שתוקף אותם בכח ואינו מניחם לעשות תשובה,
 ובר"ה יוצאים ממאסר זה, וכל איש ישראל בידו וברשותו לעשות תשובה וכו'.

ומשליכים את עצמם על ה' באמונה תמה ופשוטה.

ונמצא שלא די שעומד בנסיון שהוא בחינת 'מהרת המים' - שעמד בנסיון באופן חיצוני, אלא שמוסר את כל נפשו ומאודו אל השי"ת, כמו רבי עקיבא שהיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים, זהו הענין של 'לפני ה' תמהרו' ב'מהרת האש'.

וזהו סדר העבודה, כאשר בא לאדם איזה נסיון, עליו להתגבר על הנסיון ולברוח ממנו, זהו בחינת 'מהרת המים', אבל אח"כ עליו להתעלות יותר וליטתר לפני ה' ב'מהרת האש'. וכך גם הוא סדר הזמנים של ימי הדין, ראש השנה לפני יום הקדוש, כי בראש השנה הענין הוא 'מהרת המים' כמו שנתבאר, ואילו ביום הקדוש הוא טהרה נשגבה הרבה יותר, ולכן בעת שאנו מתחילים לומר 'כל נדרי' אם ירצה אחד לדבר עם חברו על איזה ענין גשמי או כל דבר אחר לא ימצא כי אין לו אל מי לדבר,

טהרה נשגבה יותר לאין ערוך עד ש'לפני ה' תטהרו', שמשליך את עצמו במסירות נפש מרוב אהבה על הרבש"ע, והוא הוא 'מהרת האש' שכל יהודי זוכה ליטתר ביום הקדוש ובפרט בעת נעילה, שאז מקבלים עול מלכות שמים בביטול גמור באמירת 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', והוא הרגע הגדול ביותר במשך כל השנה, וזה דומה ל'אחד' שזעק רבי עקיבא כשיצאה נשמתו כדאיתא בחז"ל (ברכות א:): **בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים וכו'.** היה מאריך כאחד עד שיצתה נשמתו כאחד. יצתה בת קול ואמרה, אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד^ב. זהו האמונה הפשוטה, שעל אף שאין מבינים כלום מדוע הוא ככה, כמו שתמהו מלאכי השרת על מיתתו המשונה של רבי עקיבא ואמרו זו תורה וזו שכרה עיי"ש בגמרא, עדיין יהודים מוסרים את נפשם

יב. ראה מה שביאר המהר"ל (נתיב אהבת ה' א), שרבי עקיבא לא מת מחמת יסוריו, אלא מחמת דבקותו והתבטלותו לגמרי לה' אחד, כי באהבתו הגמורה לא השאיר את עצמו כמציאות נפרדת.

ובשם הגה"ק ר"ש מאוסטרופולי זי"ע ידוע, שתשעה מעשרה הרוגי מלכות היו כנגד תשעה השבטים שהשתתפו במכירת יוסף, ורבי עקיבא היה כנגד השכינה שצירפו עמו, והכוונה שיצאה נשמתו בעבור 'אחד', ורמז לכך בתורה (ויקרא כו לב) 'וכ"ל מעש"ר', הוא ר"ת 'וכי לחנם מת עקיבא ש היה רועה' - 'בקר וצאן', 'כל אשר יעבור' - יהרג ע"י המלכות, מיתתו היא 'תחת השבט', ואילו 'העשירי יהיה קדש לה' (וראה גם של"ה וישב).

לפני ה' תטהרו

כג

ה', לא כן בהאי יומא עילאה שאנו זוכין לעמוד לפני ה' בבחי' יולבי חלל בקרבי' כנ"ל אפשר לנו להתעורר מדיבורים אלו שקיימים בכל עת ובכל רגע. ולכן מאמר השי"ת 'אנכי הוי"ה אלוֹקֵיךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם' (שמות כ ב), אשר הצית את ליבות בני ישראל באהבה יתירה בחיבוק ונישוק כדאיתא בחז"ל, כל זה לא פסק עד היום הזה. ועל דרך זה גם דבר ה' שאמר (במדבר יד ט) 'וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדַבְרְךָ', עומד וקיים גם כן. וכמו כן הוא גבי מה שאמר השי"ת (דברים ה כז) 'לֹךְ אָמַר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאַהֲלֵיכֶם'.

ובכן ג' דברות אלו מתעוררים במיוחד ביום קדוש זה, שכן דייקא ביום זה ניתנו הלוחות שניות, וכפי שנתבאר בתחילת המאמר, שכח התורה וכח הדעת תלוי בכמה האדם מופשט מהויות העולם הזה, אשר בזכות זה זכה משה להשגה גדולה בתורה ביום פטירתו, ולכן בהאי יומא שאנו מופשטים לגמרי מגשמיות העולם, אז ניתנו הלוחות שניות למשה רבינו. ואכן עיקר העבודה ביום הכיפורים הוא עבודת הכהן גדול לפני ולפנים בהקטרת הקטורת לפני הארון, כי הארון שבו הלוחות שניות הוא הכפרה ביום זה, ונמצא שהדיבור 'אנכי ה' אלהיך' וגו' שהוא יסוד כל עשרת הדברות, מתעורר במיוחד ביום זה.

ובכמו כן הרי ביום זה נאמר 'וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדַבְרְךָ', והוא ג"כ

כי כולנו מתייחדים ביחוד גמור לפני ה' יתברך.

ולכן מה מאד יתעורר ויתלהב לב האדם בעומדו לפני יום גדול זה, כשמתבונן בהארות הנפלאות שמאיר לנו ה' בהאי יומא, ומאידיך כמה חטא במשך השנה לפני המקום, הרי בושה גדולה תאחו בעצמותיו, וישוב בתשובה שלימה לפני המקום, בל ישוב עוד לכיסלה אף אחר שיעבור יום נשגב זה.

ודבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים

ובכן מזכים אותנו מלמעלה ביום זה להארות נוראות - מחילת עונותינו, שזוכה כל אחד ביום זה שעיצומו מכפר, ובפרט מתעורר ביום זה הדיברות שאמר השי"ת לבני ישראל, כי יש להם קיום עולמית, ובהקדם מאמר הידוע של מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע (עי' תניא שער היחוד והאמונה פ"א), על הפסוק (תהלים קיט פט) 'לְעוֹלָם ה' דְּבַרְךָ נֶצֶב בַּשָּׁמַיִם', שהעשרה מאמרות שאמר השי"ת בעת בריאת העולם חיים וקיימים ואינם בטלים. ולפי זה נמצא כי בודאי גם הדברות שאמר השי"ת במתן תורה הם חיים וקיימים לעולמי עד, רק שבדרך כלל אין לנו הכלים לאחוז בהם ולהיות לנו שום שייכות עמהם בהיותינו אנשים חומרניים עם תאוות הבווערים בקרבינו המכסה אותנו מלהיות נמשך אל קול

ונפרדים מהאי עלמא כך משיגים בתורה הקדושה, ולכן דייקא בצאת יום הקדוש שאנו כמלאכים ונפרדים לגמרי מכל חיזו דהאי עלמא הוא הזמן להכניס ההתעוררות בתורה הקדושה, וזה ירומם את האדם עוד ועוד לאין שיעור.

תוקף טהרה זו בעת נעילת יום הכיפורים

ולבן יש להשקיע את כל כוחותיו בעת תפילת נעילה שאז הוא תוקף הטהרה הנשפע ממרומים כמובא בספרים הקדושים, ובפרט בקבלת מלכות שמים כנ"ל, כי טהרה זו היוצאת מתוכיות פנימיות האדם, שהוא ההבל היוצא ממנו, מתעלת ביותר בעת אמירת ז' פעמים 'ה' הוא האלהים' בנעילת יום הקדוש, שהמה נגד ז' הבלים, שהשכינה מתעלת למעלה למעלה, וטהרה פנימית זו גורמת לשמחה שלמעלה מדרך הטבע, עד שאין כלל מקום לחטא ועוון, ושוב אין צריך ל'וימאן' כי אין בכלל עם מי לדבר. ולכן אז נאמר לכל אחד ואחד 'שובו לכם לאהליכם', ולך אכול לחמך בשמחה' (קהלת ט ז), היות שבמצב כזה האדם שוכח לגמרי מעצמו עד שצריך לומר לו שילך לביתו ולאכול בשמחה את לחמו.

וזה דומה למה שסיפר הרה"ק משינאווא זי"ע, שפעם בא אל הרה"ק מראפשיץ יהודי שפרצה מגפה בבהמותיו, ורצה להזכיר צרתו לפני

מהאי טעמא, היות ואנו מופשטים לגמרי ביום זה ודבוקים רק בו יתברך, לכן מתעורר אותו הדיבור של 'סלחתי בדברך', שהוא מכוון על ייחוד גמור בין ישראל לאביהם שבשמים.

ואזי מתעורר גם הדיבור שאמר השי"ת לאחר ששמעו ממנו את ה'אנכי הוי"ה אלוקיך' - 'לך אמור להם שובו לכם לאהליכם', לומר שיקחו עמם לביתם את כח הדביקות הנוראה הלזו. ואכן הדרך לזכות להמשיך את הטהרה הלזו גם לכל ימות השנה, שגם כאשר כל אחד פונה לדרכיו ולעסקיו, לא ישכחו מהארה הנפלאה והקרבה היתירה שזכו לה ביום הקדוש, הוא ע"י לימוד התורה הקדושה, כי כפי שנתבאר בתחילת דברינו, שע"י טהרה וביטול זוכים להתקשר ללימוד התורה והבנת התורה ביתר שאת ויתר עז, ולכן ע"י שנתחזק בלימוד התורה בטהרה, אז ימשיך עלינו השפעת שכל אלוקי, ושוב נזכה להבין ולהידבק עוד בתורה ולזכות לעוד שכל רוחני וכן הלאה בלי שיעור וגבול.

וידוע העובדא מהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שתיכף במוצאי יום הכיפורים תפס את הגמרא הקדושה והתיישב ללמוד שעות ע"ג שעות בלי לטעום מאומה. וכמובן זה דרגא נפלאה שהשיג בגודל דביקותו וטהרתו ביום הקדוש, אולם יכולים ללמוד מכך שהמשיך הטהרה ע"י לימוד התורה, כי הרי ככל שנטהרים

ישראל לאומן וחוזק קודם כניסתם לארץ ישראל, כמו שאמר 'חזקו ואמצו' וכו'. כי הנה בשביל טהרה זו צריכים חוזק ואומץ, היינו להאמין בהצלחת הדבר, ולכן אף שהכל היו מוכנים להכנס לארץ ישראל להלחם ולכבוש הארץ, מ"מ רצה ללמדם תנאי נחוץ, שהוא האמונה בהצלחתם, שבלי זה לא שייך להצליח. וע"ד זה גם ליזכות לטהרה נעלה זו – 'טהרת האש' שימשך השפעתו אף לאחר יום הקדוש, נחוץ חוזק ואומץ הנפש, ואז התשובה שלו הוא תשובה אמיתית היות ומאמין שהשי"ת אכן מקבל תשובתו. והיות והאדם מאמין בכוחותיו הנעלות הטמונים אצלו ומאמין שיש לו היכולת להוציאם מכח אל הפועל אפשר למשוך הטהרה הגדולה של יום הקדוש לכל

הרה"ק מראפשיץ זי"ע, אבל כשבא לראפשיץ ושמע איך שהרה"ק זועק באמצע תפלתו 'הנורא', מיד נכנס בו הרהור תשובה, ונתדבק בהרה"ק מראפשיץ בכל כוחו, ושכח לגמרי מכל בהמותיו וכל עניני עוה"ז, עד שגם לאחר יו"ט לא היה שב לביתו, והיה יושב שם בצלו של הרה"ק מראפשיץ ועבד את בוראו, עד שהיה מוכרח הרה"ק לעוררו שצריך כבר לשוב לביתו¹. כעין זה צריך להיות המצב אצל כל יהודי בנעילת יום הקדוש, שיהא צריכים לבת קול כדי להזכיר לו 'שובו לכם לאהליכם'.

תנאי ל'טהרת האש' הוא החוזק והאומץ

והשתא דאתינא להכי, יבואר גם מה שהיו צריכים יהושע וכלל

יג. וסיים הרה"ק משינאווא זי"ע באמרו, שאכן הישועה באה לאותו יהודי, ונפסקה המגיפה בבהמותיו. והוסיף, שישועה זו יכולים לראות גם בזמנינו, אבל מהיכן נשמע כהיום 'הנורא' כזה.

ואכן על הרה"ק משינאווא זי"ע עצמו מסופר כן (הובא ברועה אבן ישראל עמוד ט'), כפי שסיפר הרה"ק ר' איציק'ל מפשעווארסק זי"ע, שמרן הקדוש משינאווא זי"ע בעת עמדו להתפלל תפילת י"ח בהגיעו לתיבת 'הנורא' היה מתלהב מאוד, וביטא תיבת 'הנורא' בלהב אש קודש, וכל אבריו נזדעזעו ורעדו מפחד ה' והדר גאונו. ופעם אחת בהיותו הרה"ק ר' איציק'ל זי"ע ילד קטן וצעיר לימים, רץ כדרך הילדים סמוך למקום עמידת דודו הרה"ק משינאווא זי"ע, ונכנס לפני ולפנים תחת טליתו של הרה"ק משינאווא זי"ע, כדרך הפעוטים, והרה"ק משינאווא התפלל אז שמונה עשרה, ובשמעו קול דודו באומר 'הנורא' ברשפי אש, נפל עליו פחד ואימה גדולה, ומיד יצא מתחת הטלית, ורץ משם לחדר אחר ונתעלף שם מרוב אימה ופחד, ומגודל הפחד התיירא כמה ימים להתקרב אל דודו הרה"ק משינאווא זי"ע. והיה מסיים ואומר, מאז לא עבר עלי תפילת שמונה עשרה שלא אזכור כי ראיתי יהודי אשר רעד ב'הנורא'.

מילי דמלכא

ומוחל ומכפר, ודבר ה' 'סלחתי בדברך' קיים לעד.

האמונה בקבלת ארבעה מיתות בי"ד

ובן הוא גם גבי מה שאנו אומרים 'על חטאים שאנו חייבים עליהם סקילה שריפה הרג והנק', שאנו מאמינים כשאנו מקבלים על עצמינו הארבע מיתות בי"ד, שאכן כך הוא, ונחשב לנו כאילו נעשה בנו מיתות הללו. וכן כתב בספה"ק בני יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמר ב') בענין עקידת יצחק, שאנו מזכירים פעמים רבות בראש השנה ויום הכיפורים, שיעלה לנו 'כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם' וכדומה, ולכאורה הרי לא נעקד בפועל, אלא ודאי שהיתה בזה מסירות הנפש של העוקד והנעקד כאהבת בוראם, והנה ע"י הסכמת נפשם באמת עלתה לפניו ית"ש כאילו נעשה הדבר בפועל הנה הבין אברהם אבינו מזה אשר מסירות הנפש בכח חשוב לפני הש"י כמו מסירות הנפש בפועל ונעשה האדם כבריה חרשה, וממילא אפילו אותן העונות דכתיב בהו אם יכופר וכו' עד וכו' בלהון אתכפרן במסירות הנפש". והעיקר האמונה וה'חיזוק

ימות השנה ולזכות לחיות את חייו בפסגה נעלה יותר ולידבק בו ית' בכל אשר עושה.

ושמעתי פירוש נאה בזה, שהנה בנוסח של הווידוי של יום הקדוש, אומרים 'ועל חטא' וכו', והוא מסודר לפי סדר הא"ב, ובין הקטעים אומרים 'ועל כולם אלוה סליחות סלח לנו מחל לנו כפר לנו', אך חלוקת הקטעים אינם שווים, רק הקטע הראשון מסיים באות 'י', והשניה באות ע', והאחרון באות ת', והוא רומז ל'עתי', היינו ל'זשלח ביד איש עתי' (ויקרא טז כא) הנאמר גבי השעיר המשתלח. ואיתא בחזקוני שם בזה"ל: נמצא במדרש, 'עתי', שהגיע זמנו למות תוך אותה שנה, שהרי הנושא את השעיר אינו עובר שנתו, לכך היו בוררין איש שהגיע זמנו למות תוך אותה שנה, והכמת המזלות היתה קלה בעיניהם. כי האיש שהיה צריך להתעסק עם הסטרא אחרא לא היה יכול להוציא שנתו. וזה רמוז בוידוי זה, שכשאנו מתוודים 'על חטא' וכו', אז אנו כאותו האיש 'עתי', שאין אנו רואים איך אנו ניצלים ממיתה ואבדון מכח כל חטאינו, ועל כן דייקא באותיות אלו אנו אומרים 'ועל כולם' וכו', לחזק האמונה שהשי"ת סולח

יד. ומן הנכון להביא כאן את לשון הבני יששכר בשלימותו, וז"ל: מדרש סתום אשר רבים תמחו עליו (הובא בספר כסא דוד להרב הגדול מו' חיד"א זלה"ה), וז"ל, בשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו, אמר, רבש"ע תן לבני עשרת ימי תשובה, עכ"ל.

לפני ה' תטהרו

כו

שעוו ושפשעו, ובדברים אלו התחטא לפני אביו שבשמים^{טו}. ואמרו צדיקים זי"ע שודאי בלי ספק שלא פסק המגיד הקדוש מלבקש ומלהתחנן, עד ששמע מפי הקב"ה בעצמו כביכול 'סלחתי בדברך'.

והנה באמת הדיבור 'סלחתי בדברך' הרי קיים ועומד כי הרי 'לעולם ה' דברך נצב בשמים' וכנ"ל, א"כ אף שאיננו יכולים להשוות את עצמינו למגיד הקדוש, אך יכולים אנו להאמין שכן הוא ובזה נוכל להתעלות מעלה מעלה.

ואמרו שאכן כן הם הדברים, עי"ז יוכל ללחום ולמסור את נפשו נגד היצר ותכססיו.

האמונה בדבר ה' 'סלחתי בדברך' מסופר שבשנת הסתלקותו של המגיד הקדוש מקוז'ניץ זי"ע, בליל יום הכיפורים, כשהגיע בתפילתו אל התיבות 'ויאמר ה' סלחתי בדברך', התחיל לבכות במר נפשו ולהתחנן ולבקש רחמים בעד ישראל, שיסלח להם הקב"ה על החטאים העוונות והפשעים שחטאו

והוא לפלא וכו'. אבל לדרכנו הנ"ל יומתק הדבר, דהנה אברהם אבינו בראתו מעשה העקידה אשר צוהו הש"י לעקוד את יצחק בנו החביב עליו יותר מחיו, והנה היתה בזה מסירות הנפש של העוקד והנעקד באהבת בוראם, והנה ע"י הסכמת נפשם באמת עלתה לפניו ית"ש כאילו נעשה הדבר בפועל הנה הבין אברהם אבינו מזה אשר מסירות הנפש בכח חשוב לפני הש"י כמו מסירות הנפש בפועל ונעשה האדם כבריה חדשה, וממילא אפילו אותן העונות דכתיב בהו אם יכופר וכו' עד וכו' כלהו אתכפרן במסירות הנפש. והנה התשובה מקובלת ביותר בעשרת ימי תשובה כי אז חוזרים כל הדברים לשורשם (פע"ח ש' ר"ה פ"א) וכו', על כן סגולת התשובה באלו עשרה ימים מהני אפילו לעבירות דכתיב בהו אם יכופר וכו' עד וכו', כי באלו הימים בצירוף התשובה הנה הוא מסירת הנפש בכח כמו בפועל, ונטהרים ישראל מכל סיג וחלאה כקטן שנולד, וזהו שאמר אברהם בשעת העקידה, רבש"ע כיון שאני רואה אשר מסירות הנפש בכח חשוב לפניך כמו בפועל, ועתה תן לבני עשרת ימי תשובה וכנ"ל, הן.

טו. כאן הוסיף ואמר: שמה תאמר, מחסרון צדיקים בעולם אמנע לומר 'סלחתי בדברך', הלא יש לך ברימנוב צדיק אמיתי, ה"ה הרבי ר' מנדלי מרימנוב, ששקול כנגד כל צדיקי הדור. אפשר שתאמר ישראל אין עושים תשובה, הנה אנוכי בגופי החלש וברצון הנני מוכן ומזומן לעשות תשובה בעד כל קהל עדת ישראל. שמה תאמר כי מפאת חסרון 'אורים ותומים' אינך יכול לסלוח לישראל, הלא יש לך 'ה'חזוה' רבי יעקב יצחק בלובלין שמאיר כאבנים הטובות שבאורים ותומים של אהרן הכהן הגדול וכו'.

ובכן כל מה שאנו אומרים בתפילות צריך חוזק ואומץ שכן הם הדברים, וכגון מה שאומרים 'יהי רצון שלא אחטא עוד', הוא כפשוטו ממש, כי עתה יש 'טהרת האש' שכל אחד מתדבק לגמרי לעילא, ובמצב כזה בודאי לא יחטא עוד. ורק מוטל על האדם להמשיך כל כמה ששייך מהתעוררות זו למשך כל שנות השנה.

רק אם 'אשריכם ישראל' או 'הקב"ה מטהר אתכם'

ובל זה רמוז במשנה (יומא פה): אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מיטהרין, מי מטהר אתכם, אביכם שבשמים. כי יסוד הכל הוא שיהא 'אשריכם ישראל', שהוא ה'חיזקו ואמצו', כי אם האדם נשבר בקרבו לא יוכל לבוא לידי טהרה כראוי. ורק אז זוכים ליטהר לפני אבינו שבשמים, ו'הקב"ה מטהר אתכם', שהוא 'טהרת האש' - 'לפני ה' תטהרו'. וזה מה שעזרא אמר אחר שבכו עמו כלל ישראל על העוון שנשאו נשים נכריות, אמר להם 'כי חדות ה' הוא מעוכם'.

וזה הוא ע"ד העובדא הנודעת ממרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ששאל לבעל תפילה אחד על מנהגו לנגן ניגון בשעת הוידוי באמירת 'אשמנו' וכו', והשיב לו, אשר עבד נאמן האוהב את המלך באמת, אזי גם בשעה שהמלך מטיל עליו עבודה

בזמן הזה כל תשובה שעושה האדם נהפך לו הכל לזכיות

ומצאנו חידוש נפלא בספה"ק עבודת ישראל (לשבת תשובה ד"ה שובה) וז"ל: ומסיים הכתוב (הושע יד ב) 'כי בשלת בעוונך, רומז על הצרות וזמן החורבן, שאז כולנו כשבורים ומשוגעים מכווץ החורבן והצרות ורדיפות מיום אל יום, עד שנחשב לפני הבורא ברוך הוא כל העוונות בית ישראל כאילו עשו שוגגים, כמו שכתב הוזה"ק עיין שם, וזה 'כי בשלת בעוונך', בשלון לשון שוגג. ואמר הנביא לרמו להם לאהבת התשובה, אפילו דקימא לן (יומא פו:): כי התשובה מיראה מהפכת הודונות לשגגות, מכל מקום כיון שעל ידי הצרות בלאו הכי נחשבו הודונות כשגגות, ממילא כששב ומתחרט עליהם לפני הבורא ברוך הוא הוא ברוב חסדיו מהפכם לזכיות וריח ניחוח לה' ויוכה להיות כסא ומרכבה לה'.

ועל כן צריך האדם לחזק אמונתו שכן הם הדברים בפועל ממש, שזוכה האדם ביום זה לדברים נפלאים כשעונותיו מתהפכין לזכיות ממש, וכן צריך לזכור שכל מה שאמר ה' הוא ניצב לעולם, אלא שצריך האדם להטות את אוזנו ולשמוע את קול ה' מדבר אליו 'סלחתי כדברך', וכן 'אנכי ה' אלהיך' בדיוק כמו שהיה אז במתן תורה שה' נישק את כל אחד ואחד מעם ישראל, כן הוא בפועל עתה.

לפני ה' תטהרו

כט

זהו גודל זכייתנו שאנו זוכים
ומאמינים בטהרתנו ושמחים בזה
באמונה תמה.

יעזור השי"ת שנזכה שיטהר ליבנו
לעובדו באמת ובלבב שלם,
ונדבק בו תמיד באמונה שלימה, עדי
נזכה שיזרוק עלינו מים טהורים כמו
שכתוב (יחזקאל לו כה) 'זורקתי עליכם
מים טהורים וטהרתם', שהקב"ה
בעצמו יטהר אותנו בביאת גואל צדק
במהרה בימינו אמן.

קשה ובזויה לפנות את האשפה מחצר
המלך, הרי הוא שש ושמח על הזכות
שניתן לו, שעל ידו נעשה נחת רוח
למלך, ועושה זאת מתוך שמחה
ובטוב לבב, ועל כן נוהג לזמר ולנגן
בשעת אמירת הוידוי. והחשיב
הבעש"ט הק' את דבריו מאוד.

ובזה יאיר לנו סדר התפילה בליל
יום הקדוש, שאחר שאומרים
'ונמלח לבל עדת' וכו' 'ויאמר ה'
סלחתי בדבריך' מברכים 'שהחיינו', כי



פטרונני המכון

יום כיפורים תשפ"ד

פטרון יום כיפורים

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו

הרה"ח רבי יצחק מרדכי
פאללאק הי"ו

פרנס יום כיפורים

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו

הרה"ח רבי אהרן גרויז הי"ו

זכות הגדול של זיכוי הרבים לנדב ולהנציח נא לפנות תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב
toraskosov@gmail.com או להתקשר ע"ד אימייל

פטרונאי ופרנסי המכון

לחודש תשרי תשפ"ד



פטרון ראש השנה

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו
הרה"ח רבי שלמה זלמן קליין הי"ד
ראש הקהל דקהלתינו
לנילו נשמת חמותו האה"ח **אלטא טעמא** בת ר' יצחק ע"ה
נלביע ערב ראש השנה תשע"ג

פטרון יום כיפורים

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו
הרה"ח רבי יצחק מרדכי
פאללאק הי"ד

פטרון יו"ש סוכות

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו
הרה"ח רבי יואל פעדער הי"ד

פרנס יום כיפורים

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו
הרה"ח רבי אהרן גרויז הי"ד

פרנס ראש השנה

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו
הרה"ח רבי מרדכי איינהארן הי"ד

פרנס יו"ש סוכות

ידידינו הנכבד העומד תמיד לימינינו
הרה"ח רבי ראובן חיים
סאבעל הי"ד